

ІНОЗЕМНА МОВА І ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ЗАСОБИ ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ МІЖ КУЛЬТУРАМИ

Іноземна мова як будь-яка мовна система є суспільно-історичним продуктом, в якому знаходить відбиток система соціальних відносин та традицій, історія народу, його культура. Мова живе й розвивається в суспільній свідомості, у свідомості народу, отже, формування мови співвідноситься з формуванням самосвідомості особистості.

У зв'язку з глобалізацією економіки дедалі більше актуалізується ідея глобальної освіти та навчання іноземної мови, оскільки особливо гостро постали питання міжнаціональних контактів. Глобальна освіта – це розширення можливостей пізнати світ, що лежить за межами власної країни, зрозуміти, як ця країна взаємодіє з іншими та яке її місце у світовій спільноті, а також навчитися дивитися на речі очима інших народів [3, с. 10].

У світовій освіті засобом спілкування є мови кроскультурної комунікації, у якій велика частка належить англійській мові. Так, за даними Британської ради, у 2000 році близько 750 мільйонів людей вивчали англійську мову як іноземну [1]. На думку экс-голови Єврокомісії Жана-Клода Юнкера, англійська мова стала загальноповсюдною робочою мовою в установах ЄС, і навіть брекзит тут нічого не змінить, тому що ті, хто не з Західної Європи, звикли говорити англійською [2].

Щоб вільно увійти в сучасний світ, виникає потреба у полікультурній освіті, в центрі якої стоїть особистість, що володіє іноземною мовою та готова до міжособистісної співпраці. Актуальними стають вміння використовувати варіативні можливості поведінки, оцінювати ситуації спілкування з особистої позиції та з позиції партнера,

розуміти висловлювання інших і використовувати у своїй мовленнєвій діяльності вивчені мовні засоби.

Завдання викладача іноземної мови у процесі формуванні соціокультурної компетенції студента полягає не лише у доповненні та розширенні знань лінгвокраїнознавчого характеру, а й у їх відборі, критеріями якого є сучасність, типовість, правдивість отриманої інформації та інтерес до іншої культури. Забезпечення живого спілкування з носіями мови підвищує мотивацію вивчення іноземної мови, у том у числі й англійської мови, покращує лінгвістичні знання, сприяє знайомству з культурою та історією країни. Вивчення мови завжди здійснюється в контексті контактів між різними культурами, кожна мова несе культуру, виробником і продуктом якої вона є [4, с. 53]. В учнів, які відвідали європейські країни, поступово формується здатність розуміти та усвідомлювати відмінності та спільність у різних моделях дійсності, у світовідчуттях, специфіці поведінки (у тому числі й мовної) представників іншої культури, а також готовність використовувати іноземну мову як засіб спілкування під час зустрічей з її носіями та потреба самостійно вивчати іноземну мову у позакласний час.

Діалог культур слід будувати на основі толерантності, яка може переходити до справжнього діалогу, бо власна культура завжди формується лише у взаємодії з іншими культурами. Толерантність набувається через інформацію, виховання, життєвий досвід та розглядається як розширення власного досвіду та критичний діалог.

Так, у свідомості українців та англійців щодо один одного є багато стереотипів. Необхідно вивчати соціокультурну толерантність, наприклад, толерантність щодо стосунків у родині, у школі (українській та англійській) та інших неформальних об'єднаннях. Потрібно пояснювати студентам, що толерантність необхідна у випадках, коли вони стикаються з такими моральними парадигмами, які не корелюють з їхнім менталітетом. Наприклад, у європейських навчальних закладах, на відміну від

українських, учні почуваються комфортніше в колективі під час навчання, викладачі та батьки виявляються більш толерантними. У європейських учнів спостерігається виражене прагнення індивідуальності у зовнішності та судженнях й уподобаннях, в той час, як вітчизняним студентам притаманна філософія колективізму.

Ключовим у створенні діалогу культур є гуманно-особистісний підхід. Ґрунтуючись на принципі особистісно-орієнтованого навчання, можливе впровадження такого стилю педагогічного спілкування з вітчизняними та іноземними студентами, яке б характеризувалося спілкуванням на основі захопленості спільною творчою діяльністю, толерантною та дружньою комунікацією.

Виховання таких якостей як відкритість, терпимість й готовність до спілкування дозволяє побачити в культурі країни мови, що вивчається, незвичне та інколи несподіване, але разом з тим формує здатність толерантно ставитися до проявів чужого, незвичного в інших культурах, готовність до міжкультурного спілкування, яке є істотною складовою комунікативної компетенції та забезпечує активне спілкування з представниками інших соціокультурних спільнот.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. На каком языке разговаривают в Соединенном Королевстве? URL: <https://iron-set.com/na-kakom-yazyke-razgovarivayut-v-soedinennom-korolevstve/#i-5> (дата звернення: 18.04.2022).
2. Якою буде доля англійської мови в ЄС після брекзиту. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-55769907> (дата звернення: 18.04.2022).
3. Majid A. Educating Ourselves into Coexistence // The Chronicle on Higher Education. 2002. P. 10.
4. Porcher L. La scolarisation des enfants de migrants en France. Paris: Didier-Hatier, 1978.